

Ve jménu Boha Nejmilosrdnějšího, Slitovného

SÚRA 1.

سورة الفاتحة - AL-FÁTIHA

(OTVÍRATELKA KNIHY)

MEKKÁNSKÁ, 7 VERŠŮ

- (١) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- (٢) الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
- (٣) الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
- (٤) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ
- (٥) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
- (٦) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
- (٧) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

1. Ve jménu Boha milosrdného, slitovného
2. Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého,
3. Milosrdnému, Slitovnému,
4. Vládci Dne soudného!
5. Tebe uctíváme a Tebe o pomoc žádáme,
6. ved' nás stezkou přímou,
7. stezkou těch, jež zahrnul jsi milostí Svou, ne těch, na něž jsi rozhněván, ani těch, kdo v bludu jsou.

Přízviska súry al-Fátiha

„Počátek Knihy,“ kterým začíná koránský text a kterým se otvírá a počíná jeho recitování během modlitby.

„Matka Knihy,“ nebo „Matka Koránu,“ tj. podstata, znamenající že veškeré budoucí významy Koránu se budou vztahovat na to, co obsahuje.

„Sedm podobných veršů“ (neboli těch, které se opakují)

a také „Korán Vznešený.“

V Sahíh Tirmizí se potvrzuje jako věrohodné vyprávění, kde Abú Hurejra řekl: „Posel Boží, mír a požehnání s ním, řekl, že Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého... jest Matka Koránu, Matka Knihy, Sedm podobných veršů, Vznešený Korán.“ Nazývá se i Prosba a Díkuvzdání, v souladu se slovy Božího Posla, mír a požehnání s ním, od Boha, Nejmocnějšího, Všemohoucího: „Modlitbu jsem rozdělil mezi sebe a svého služebníka na dvě části. Když služebník říká Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého, říká Bůh: Můj služebník mi vzdává dík.“ Fátíha dostala i název „Modlitba“, odkazující na fakt, že je podmínkou modlitby. Vedle toho je také nazývána „Lékem“, na základě vyprávění Dárimího od Abú Sa'ída al-Chudrího, přímo od Posla, mír a požehnání s ním: „Počátek Knihy je lék na každý jed“, jakožto i „duševní lék“, na základě hadísu Abú Sa'íd al-Chudrího, podle kterého se jeden nemocný člověk pomocí ní vyléčil a posléze se ho Posel Boží, mír a požehnání s ním, zeptal: „Odkud znáš, že je ona lék?“ Nazývá se i „Základem Koránu“, na základě vyprávění Ša'bího od Ibn Abbáse, který ji nazval „Základem Koránu“, když řekl: „Jejím základem jsou slova Ve jménu Boha Nejmilosrdnějšího, Slitovného.“ Sufján ibn Ujejna nazval tuto síru „Záštítníkem“ a Jahjá ibn Abú Kasír „Dostačující“ na základě obsahu některých mursal hadísů: „Matka Knihy nahrazuje jiné, ale jiné nenahrazuje ji.“ Také se ještě nazývá Prosba a také Klenotnice podle vyprávění zaznamenaném Zamahšerím v Keššáfu.

Zjevení súry al-Fátíha

Podle vyprávění Ibn Abbáse, Katády a Abú Alího byla tato síra zjevena v Mekce. Takže jde o síru mekkánskou, když existuje názor, že je sírou medínskou, anebo dokonce názor, že byla zjevena dvakrát, jednou v Mekce a posléze i v Medíně. Přesnější však je, že byla zjevena v Mekce. Bůh Nejvznešenější říká: **A již dali jsme ti sedm opakovaných**¹, To znamená verše, které se opakují v modlitbě a pronášejí se v každém rakátu². Podle toho je evidentní, že síra byla zjevena v Mekce, protože Bůh nařídil již v Mekce povinnost se modlit. Protože se tato síra recituje v každém cyklu modlitby již od té doby, co je modlitba stanovena jako povinnost. Na to ukazuje i hadís, kde Posel Boží říká, že Bůh řekl: *“Modlitbu jsem rozdělil mezi sebe a svého služebníka...”* Fátíha se skládá ze sedmi veršů, učenci se rozcházejí, jestli slova Bismi lláhi rrahmání rrahím (Ve jménu Boha Nejmilosrdnějšího, tzv. basmala) je její součástí.

Důležitost al-Fátíhy

Imám Ahmed ibn Hanbal³ zaznamenal od Abú Hurejry, nechť je s ním Bůh spokojen, že vyprávěl: *Posel Boží při jedné příležitosti přišel za Ubejjem ibn Ka'b právě když se modlil a řekl mu: „Ó Ubejji!“ Ubejj se otočil neposlouchaje ho a on ho opět oslovil: „Ó Ubejji!“ Ubejj tedy zrychlil modlitbu, aby dříve skončil a odpověděl Prorokovi, mír a požehnání Boží*

¹ Hidžr:87

² modlitební cyklus skládající se ze stání, předklonu, padnutí na tvář a klečení, které se střídají podle stanoveného pořadí – pozn. českého překladu

³ významný učenec, zakladatel mezhebu (právní školy) hanbalí, nejmladší z existujících mezhebů v sunnitském prostředí. Znám velkým důrazem na Korán a Sunnu a lpěním na přesné interpretaci. Dodnes je jeho mezheb rozšířen hlavně na Arabském poloostrově a v Perském zálivu. Zabýval se mimo jiné i sbíráním hadísů – pozn. českého překladu

s ním: „Mír s tebou, Posle Boží!“ „I s tebou mír! Co tě navedlo, že neodpovídáš, když tě volám?“ On odpověděl: „Posle Boží, byl jsem v modlitbě.“ Na to mu Muhammad, mír a požehnání Boží s ním, odpověděl: „Cožpak ti v tom, co mi bůh zjevil není známo **Vy, kteří věříte! Odpovídejte na výzvu Boha a posla Jeho, když ten vás volá k tomu, co život vám dává.** (Tawba:24)“ On řekl: „Samozřejmě, ó Posle Boží! Odpovídám na tvou výzvu.“ Zeptal se ho tedy Posel Boží, mír a požehnání Boží s ním: „Chceš-li abych tě seznámil se súrou, které není podobná zjevena ani v Tóře⁴, ani v Evangelii⁵, ani v Zaburu⁶ ani ve Furkánú⁷?!“ „Ano, Posle Boží,“ odvětil Ubejj. Tehdy řekl Posel Boží, mír a požehnání s ním: „Nechtěl bych odejít těmito dveřmi dříve než ji poznáš.“ Potom vypráví: Posel Boží, mír a požehnání s ním mne vzal za ruku, zatímco já jsem se zdráhal, bojíte se, že dojdeme ke dveřím předtím než skončí. Když jsme se přiblížili k těm dveřím, zeptal jsem se: „Posle Boží, která je to súra, co jsi mi slíbil?“ „Ta co ji pronášíš v modlitbě,“ odpověděl. Recitoval jsem mu Matku Koránu a on odpověděl: „Při Tom, v Jehož rukou je můj život, Bůh nezjevil ani v Tóře, ani v Evangelii, ani v Zaburu, ani ve Furkánú žádnou súru podobnou této. To je sedm veršů, které se opakují.“ Tento hadís zaznamenává i Tirmizí⁸ a uvádí: „Toto je sedm veršů, které ti zjevujeme.“ A také říká: věrohodný správný hadís⁹.

Imám Ahmed ibn Hanbal ve své sbírce hadísů nazvané Musnád uvádí, že Abú Sa'íd ibn Mu'allá vyprávěl: „Zatímco jsem se modlil, volal mne Posel Boží, mír a požehnání s ním, avšak neodpověděl jsem, dokud jsem neskončil modlitbu.“ Odešel jsem k němu a on mi řekl: „Co ti bránilo, abys mi odpověděl?“ Řekl jsem mu: „Modlil jsem se.“ A on řekl: „Cožpak všemohoucí Bůh neřekl: **Vy, kteří věříte! Odpovídejte na výzvu Boha a posla Jeho, když ten vás volá k tomu, co život vám dává.** (Tawba:24)“ Potom řekl: „Dříve než vyjdeš z mešity, řeknu ti, která je nejcennější súra v Koránu.“ Pak mě vzal za ruku a když chtěl vyjít z mešity, řekl jsem: „Posle Boží, říkal jsi mi, že mi povíš která súra je v Koránu nejcennější.“ Odpověděl: „**Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého... To je sedm zvláštních veršů a Vznesený Korán, který jsem ti přinesl.**“ Takhle hadís zaznamenali i Bucháří¹⁰, Abú Daúd, Nasá'í a Ibn Mádža¹¹.

Imám Muslim ve svém Sahíhu a Nasá'í ve svém Sunanu uvádějí hadís s řetězcem vypravěčů od Ibn Abbáse, že řekl: „Když jednou u Posla Božího byl Džibráíl¹², ozvalo se nějaké skřípnutí. Džibráíl pohlédl k nebi a řekl: To se otvírají nebeská vrata, která nikdy

⁴ z ar. tawrát – myšleno je zjevení Mojžíšovo, jeho Pentateuch (Pět knih Mojžíšových) – pozn. českého překladu

⁵ z ar. indžíl – není myšleno evangelium v nám dnes známé podobě, ale zjevení Ježíšovo. Tedy to, co Ježíšovi zjevil Bůh. – pozn. českého překladu

⁶ Zabur je arabský název pro Žalmy, zjevení proroka Davida – pozn. českého překladu

⁷ z ar. al-furqán – dosl. „spásné rozlišení.“ Jiný název pro Korán. Jmenuje se tak také 25. súra – pozn. českého překladu

⁸ známý sběratel hadísů. Hadísy z jeho sbírky jsou ve valné většině případů hodnoceny jako dobré, přijatelné (tzv. hadís hasan, makbúl) – pozn. českého překladu

⁹ nejvyšší stupeň správnosti a spolehlivosti (věrohodnosti) hadísu – pozn. českého překladu

¹⁰ sběratel hadísů, jeho sbírka je vedle Muslimovy sbírky (obě sbírky nesou název Sahíh) označována jako nejsprávnější sbírka hadísů. Učenci řadí Buchářího sbírku a Muslimovu kolekci hadísů za nejlepší knihy na světě hned po Koránu. – pozn. českého překladu

¹¹ Všichni tři jmenovaní (Abú Daúd, Nasá'í a Ibn Mádža) jsou sběrateli hadísů. Jejich sbírky jsou rovněž považovány za velmi vysoce kvalitní a jsou velmi široce využívány. – pozn. českého překladu

¹² Archanděl Gabriel, který Muhammadovi, mír a požehnání s ním, přinášel od Boha zjevení. – pozn. českého překladu

nebyla otevřena. A dodal: Odtud sešel k Poslu Božímu anděl a řekl mu: Požehnej dvěma světly, která jsou tobě jedinému z věrozvěstů dána, a to jsou Počátek Knihy a poslední verše súry Al-Bakara¹³.“ Podle Nasá’ího podání, Muslim zaznamenal tento hadís v podobné verzi.

Dále uvádí Muslim ve své sbírce hadís od Abú Hurejry, podle kterého Posel Boží, mír a požehnání s ním, řekl: „*Kdo se modlí modlitbu ve které nerecitoval Matku Koránu, jeho modlitba není úplná.*“ *Někdo se zeptal Abú Hurejry: „Když se modlíme za imámem, jak máme potom postupovat?“ „Recitujte Al-Fátihu vy sami v duchu.“ A já jsem slyšel Posla Božího, mír a požehnání s ním, jak říká: Vznešený Bůh praví: „Modlitbu jsem rozdělil mezi sebe a svého služebníka, na dvě části. Mému služebníku náleží to, oč prosí. Když říká: **Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého!** (Fátiha:1) Bůh říká: Můj služebník mi děkuje. Když říká: **Milosrdnému, Slitovnému** (Fátiha:2), říká Bůh: Můj služebník mne chválí. Když říká můj služebník: **Vládci dne soudného** (Fátiha:3), říká Bůh: Můj služebník mne velebí. Nebo někdy říká: Můj služebník se mi oddává. Když říká služebník: **Tebe uctíváme a Tebe o pomoc žádáme** (Fátiha:4), Bůh říká: To je mezi mnou a mým služebníkem. Když říká: **Ved’ nás stezkou přímou, stezkou těch, jenž zahrnují milostí Svou** (Fátiha:5-6), Bůh říká: Jemu náleží to, oč žádá. Když říká Boží služebník: **Ne těch na něž jsi rozhněván ani těch, kdož v bludu jsou** (Fátiha:7), říká Bůh: To přísluší mému služebníkovi, protože jeho je to, oč mne prosí.“ Takto hadís zaznamenal Nasá’í*

Stanovisko ohledně recitace Al-Fátihy při modlitbě

Mezi učenci existují tři názory:

1. Recitovat a-Fátihu je povinností jak pro imáma¹⁴ tak i pro muktadího¹⁵. Platí to i pro toho, který se modlí jednotlivě sám. To potvrzuje většina hadísů vztahujících se k této problematice. „Není modlitby pro toho, kdo nerecituje Fátihu.“ „Kdo se modlí a nerecituje Fátihu, jeho modlitba není úplná.“ „Nebude odměny za modlitbu, ve které se nerecituje Matka Koránu.“ To byl názor imáma Šáfi’ího.
2. Není povinnost pro muktadího aby cokoli v modlitbě recitoval, bez ohledu na to, recituje-li imám v dané modlitbě nahlas nebo potichu v duchu. Ahmed ibn Hanbal zaznamenal ve svém Musnadu od Džábira ibn Abdulláha, který uvádí, že Posel Boží, mír a požehnání Boží s ním, řekl: „Kdo se bude modlit za imámem, recitace imáma bude i jeho recitací.“ Avšak v senedu¹⁶ tohoto hadísu existuje slabost. Traduje ho Málík od Wahba bin Kajsána, který ho traduje od Džábira jako jeho vlastní slova. Tento hadís se také ve vícero verzích traduje přímo od Posla Božího, mír a požehnání Boží s ním, avšak ani jedno z podání není věrohodné. A Alláh ví nejlépe.
3. Při modlitbě, ve které se recituje v duchu, ne nahlas, tedy při modlitbě odpolední a polední, je pro muktadího povinností Fátihu recitovat. Na rozdíl od modlitby za úsvitu, při západu slunce a večer, kdy se recituje nahlas, kdy to povinností není. Tento názor se opírá o vyprávění Abú Músa al-Ašárího v Muslimově Sahíhu, kde se uvádí, že Posel Boží, mír a požehnání s ním, řekl: „Imám je tu abyste jej následovali. Takže

¹³ V pořadí druhá súra po Al-Fátize, česky se jmenuje Kráva – pozn. českého překladu

¹⁴ zde člověk, který se modlí vpředu a vede modlitbu – pozn. českého překladu

¹⁵ kdo se modlí vzadu v řadě za imámem – pozn. českého překladu

¹⁶ řetězci vypravěčů – pozn. českého překladu

když vyřkne takbír¹⁷, i vy ho vyřknete, když recituje, vy poslouchajte...“ a vzpomenuh hadís do konce. Takto ho uvádějí i Abú Dawúd, Tirmizí, Nasáí a Ibn Mádža. V podání od Abú Hurejry stojí: „...a když recituje, vy mlčte“. Imám Muslim ibn Hadždžádž pokládá výše uvedený hadís za věrohodný. Oba hadísy poukazují na správnost tohoto názoru, který je v podstatě také názorem Šáfi'ího.

Výklad isti'ázy¹⁸ a předpisy s ní spojené

Vznešený Bůh říká: „**kdykoliv tě bude znepokojovat návod satanův, hledej útočiště u Boha, vždyť On slyší je i vševědoucí.**“ (A'ráf:200) a také: „**Když Korán přednášíš, hledej u Boha útočiště před satanem prokletým, jenž věru nemá pravomoc žádnou nad těmi, kdož uvěřili a spoléhají na Pána svého, nýbrž má moc jen nad těmi, kdo za ochránce si jej vzali a kdo modloslužebníky jsou zásluhou jeho.**“ (Nahl: 98-100) tj. jejich Pánu, Alláhu, stavějí na roveň jiné. Někteří recitátoři Koránu tvrdí, že se záštita hledá na konci recitace, opírajíce se o doslovný význam verše a na utíkání se před okázalostí po vykonání nějakého aktu služby Bohu. Avšak existuje i druhý názor, podle kterého je isti'áza potřebná jak před, tak i během a po skončení recitace. Obecně nejznámější je názor preferující isti'ázu před začátkem recitace, aby se tak znemožnilo působení šejtána a dekoncentrace. Podle tohoto názoru má verš následující význam: Když chceš recitovat Korán, požádej, aby tě Bůh zaštitil od prokletého šejtána. Jako je patrné i ve slovech Nejvznešenějšího: „**Vy, kteří věříte! Když se chystáte k modlitbě, umyjte si obličej své i ruce své až k loktům a otřete si hlavy své a nohy své až ke kotníkům!**“ (Má'ida:6). Když chcete na modlitbu, učíte to. Důkazem pro to jsou i hadísy Posla Božího, mír a požehnání s ním. Ahmed ibn Hanbal zaznamenal od Abú Sa'ída al-Chudrího: „Když Posel Boží v noci vstal aby se pomodlil, začal by modlitbu slovy: „Subhánaka llahuma wa bihamdika wa tabáarak ismuka wa ta'la džaddúka wa lá iláha ghajruka“¹⁹ a potom třikrát „Lá iláha illa lláh“²⁰ a „a'uzu bi lláhi bi kulli šaj'in samí' wa ,alím min aš-šejtání 'r-radžím“²¹ a od jeho dávení a úkladů a básní“²² To zaznamenala čtveřice autorů Sunan²³ podle vyprávění Dže'fara bin Sulejmána od Alího ibn Alí ar-Rifá'í al-Jaškarího. Tirmizí říká „to je nejznámější v této oblasti.“ Abú Hanífa a Muhammad aš-Šáfi'í podotýkají, že se isti'áza výhradně vztahuje na recitaci, zatímco Abú Júsuf uvádí, že se týká i modlitby. Jedna z krásných věcí vztahujících se k isti'áze je čistota úst od nepotřebné a nestydaté mluvy. Ona je pro recitaci Božích slov, pro hledání záštity u Alláha, přiznání Jeho všemohoucnosti v protikladu se slabostí Jeho služebníka, taktéž nemožnosti postavit se

¹⁷ označení pro rčení „Alláhu akbar“ znamenající „Bůh je největší“ – pozn. českého překladu

¹⁸ název pro rčení „A'uzu bi lláhi min aš-šejtání 'r-radžím“ znamenající „Utíkám se (k Bohu pro ochranu) před satanem prokletým.“ – pozn. českého překladu

¹⁹ Sláva a chvála náleží Tobě, můj Bože. Požehnáno budiž Tvé jméno, nezměrná Tvá velikost. Není jiného božstva kromě Tebe – pozn. českého překladu

²⁰ není božstva kromě Boha – pozn. českého překladu

²¹ Utíkám se k Bohu, který slyší a zná každou věc, od satana (šejtána) prokletého

²² slovo „al-hamiza“ zde znamená smrt, mdloby, dávení, dušení. „an-nafih“ znamená úklady, svádění a „an-nafas“ značí kouzelnické zařkávání, zaklínání, čarování, básnictví (šejtánovo)

²³ tzn. Abú Daúd, Tirmizí, Ibn Mádža a Nasá'í – pozn. českého překladu

vnitřnímu nepříteli kterému může vzdorovat a kterého může porazit a odzbrojit jen Alláh, který ho i stvořil. Protože Jeho nemůže porazit ani Mu vzdorovat, na rozdíl od nepřítele z lidského rodu. Proto, že šejtán jedná s člověkem jakožto s někým, kdo ho nevidí, hledá člověk ochranu a záštitu u Toho, který ho vidí, a kterého nevidí šejtán. Slova „utíkám se k Bohu před šejtanem prokletým“ tak znamenají, že hledám útočiště u Všemohoucího Boha před prokletým satanem, aby mi nezpůsobil škodu na mojí víře ve světě tomto, neboli aby mne neodvrátil od konání toho, co mi je přikázáno a nesvedl ke spáchání toho, co mi je zakázáno. Protože šejtán vidí člověka a člověk jej nevidí, musí hledat ochranu u někoho, kdo vidí i šejtána.

Většina učenců smýšlí, že isti'áza je oblíbená, avšak není povinností, takže ten, kdo jí neučiní, není potom hříšníkem. Ibn Sirín podotýká: „Pokud člověk byť i jednou v životě požádá Boha o ochranu, spadla z něj povinnost.“ Učenci uvádějí, že posel Boží, mír a požehnání s ním, úzkostlivě dbal na recitaci isti'ázy, neboť ona odhání šejtána. Šáfí'í dále podotýká, že se isti'áza může recitovat jak nahlas tak i v duchu.

Slovo „šejtán“ je odvozeno z arabského slovesa „šatána“ znamenající být vzdálen, nalézat se daleko, což znamená že šejtán je ve své přirozenosti a činech vzdálen všemu dobrému a nalézá se daleko od všeho dobra. Slovo „radžím“ znamená „prokletý“, tj. vzdálený od všeho dobra. Když tedy hledám u Boha útočiště před prokletým šejtanem, hledám u Něho záštitu a ochranu před zlem šejtána vzdáleného Boží milosti a všemu dobru, aby mi šejtán neuškodil na víře nebo na životě nebo aby mne neodvrátil od konání dobra a nesvedl k páčání hříchů. Protože šejtána může porazit jen Nejvyšší Bůh.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ (١)

Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného

Podle vyprávění Ibn Abbáse, s věrohodným řetězcem tradentů, neznal Posel Boží, mír a požehnání s ním, oddělování súr od sebe dokud mu Bůh nezjevil basmalu (slova „Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného“). Zaznamenal Abú Daúd. Učenci se shodnou že představuje část súry an-Naml (česky „Mravenci“), i když se neshodnou jde-li o samostatný verš na začátku každé súry, nebo jde o samostatný verš pouze v rámci al-Fátihy anebo se jedná o pouhá slova rozdělující jednu súru od druhé. Nejvěrohodnější je, že jde o verš kterým se od sebe rozdělují jednotlivé súry od sebe, jak jsme viděli na slovech Ibn Abbáse, která zaznamenal Abú Daúd. Potom ti, kteří pokládají basmalu za specifický rovnocenný verš súry al-Fátihy trvají na její recitaci nahlas během modlitby, na rozdíl od druhých, kteří považují za dostačující recitovat basmalu potichu v duchu. Oba názory mají své opření ve stanoviscích dvou skupin sahába²⁴. Spolehlivým se zdá, že první čtveřice chalífů recitovali basmalu v duchu, což po nich činili i tábi'ín²⁵ a také generace po nich. Stejně bylo i stanovisko Abú Hanífy, Sawrího a Ibn Hanbala, zatímco

²⁴ druhové Posla Božího, mír a požehnání s ním. Všichni ti jeho současníci, kteří byli muslimy a jako muslimové zemřeli. – pozn. českého překladu

²⁵ Následovníci. Ti všichni, kteří znali alespoň některého z Prorokových, mír a požehnání s ním, současníků a byli muslimy a jako muslimové též zemřeli. – pozn. českého překladu

imám Málík tvrdil, že basmalu není potřeba recitovat ani nahlas ani v duchu. V krátkosti můžeme výše uvedená akta shrnout tak, že historické důkazy hovoří ve prospěch obou názorů, i těch, kteří recitují basmalu nahlas i těch, kteří ji recitují v duchu.

Důležitost basmaly

Imám Abú Muhammad Abdurrahmán ibn Abí Hátim ve svém komentáři uvedl vyprávění s řetězem vypravěčů od Osmána ibn 'Affán: Poslu Božímu, mír požehnání s ním, byla položena otázka vztahující se k basmale, tedy slovům „V jménu Boha Milosrdného Slitovného.“ Odpověděl na ni slovy: Toto je jedno ze jmen Vznešeného Alláha a mezi tím a Nejvyšším Jménem je taková vzdálenost jako mezi bělmem a duhovkou oka.

Wakí' se svým řetězcem vypravěčů uvádí od Ibn Mas'úda: Kdo si přeje, aby ho Bůh ochránil před devatenácti zebání (strážci pekla), nechť recituje basmalu, pak mu Alláh učiní vše záštitou od nich. To uvádí i Ibn 'Átí a Kurtubí. Ibn 'Átí vybírá tento názor a uvádí následující hadís: „Viděl jsem třicet a několik andělů jak přijímají slova jednoho člověka, který pronášel: Pane náš, Tobě náleží chvála, velká, krásná a blahodárná.“ Známo je, že tato prosba obsahuje něco přes třicet slov. V hadísu od Bišra ibn Ammára, od ad-Dahháka, Ibn Abbás vypovídá: První co Džibríl obeznámil Muhammadu, mír a požehnání Boží s ním, byla slova: Muhammade, řekni: Utíkám se k tomu, kdo vše správně slyší a zná, od satana prokletého. A potom řekl: Rci: Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného.

An-Nasáí ve své knize Den a noc a také Ibn Merdewejh ve svém komentáři hadísu od Chálida al-Hazzáího, který traduje od al-Hudžejmího a ten od Abú Meliha ibn Usámy a ten od Umejra a ten od svého otce, uvádí se že tento řekl: Byl jsem za Poslem Božím, mír s ním, když ochořel a řekl jsem: „Spropadený satan!“ „Nemluv tak,“ odpověděl mi. „To ho jen zvětšuje tak, že se stane velkým jako dům. Nýbrž řekni: Bismillah! A on se potom stane malým jako muška.“ To je vliv požehnání slov basmaly. Je krásné a oblíbené pronést basmalu před vstupem na záchod, na začátku abdest, před jídlem a při porážení zvířat, i když někteří učenci smýšlí, že v případě porážky zvířete je to povinností. Krásné a oblíbené je také pronést basmalu před zahájením pohlavního styku, neboť v obou Sahíhát se uvádí, že Posel Boží, mír a požehnání s ním, řekl: „Pokud někdo z vás chce vstoupit do své manželky, nechť řekne basmalu a pronese: Ve jménu Boha, Můj Alláhu, odkloň od nás satana! Odkloň ho i od toho, kterého nám daruješ! – a pokud z tohoto styku vzejde dítě, satan mu nikdy nezpůsobí škodu.“ Jméno Alláh je vlastním jménem Našeho Pána, neboli, je to jméno Všemohoucího a Vznešeného. Uvádí se, že je to Jeho největší jméno, tzv. Ismu 'l-'azzám, protože obsahuje všechny vlastnosti Vznešeného. Bůh Nejvznešenější říká:

On je Bůh - a není božstva kromě Něho - jenž zná nepoznatelné i všeobecně známé. On milosrdný je i slitovný. On je Bůh - a není božstva kromě Něho - vládce, přesvatý, mír, věrný, ochránce bezpečný, mocný, samovládny, velmožný; oč slavnější je Bůh než vše to, co k Němu přidružují. On je Bůh, stvořitel, tvůrce i utvářející. Jemu přísluší jména překrásná a Jeho slaví vše, co na nebesích je i na zemi - On mocný je i moudrý!

(Hašr: 22-24)

Bucháří i Muslim uvádějí od Abú Hurejry, necht' je s ním Bůh spokojen, že Posel Boží, mír a požehnání s ním, řekl. „Alláh má devětadevadesát překrásných jmen, takže o jedno méně než stovku. Kdo jim porozumí a koná podle nich, vejde do ráje.“²⁶

Představují dvě jména vztahující se k Jeho Milosti, se zesíleným významem. Jméno Milosrdný má obecnější význam, než jméno Slitovný. Ono je slovem odvozeným, i když existuje názor, že odvozeno není, o čemž bude řeč později, ve výkladech Alláhových slov v rámci al-Fátihy, dá-li Bůh. Prosím Boha Vznešeného, aby nás uvedl na správnou cestu a na něho se spoléháme.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (٢)

Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého,

Chvála Bohu – znamená upřímný vděk Alláhu za všechny blahodary, které poskytl Svým služebníkům bez ohledu na jejich zásluhy a jejichž přesný počet zná jen On, vyjímaje z toho klanění se komukoliv a čemukoliv z Jeho stvoření, protože jen Jemu náleží veškerá chvála a vděk před kýmkoliv a po komkoliv! Určitý člen tohoto slova zde znamená zahrnutí všech druhů vděku Vznešenému Bohu, což potvrzuje i hadís: „Bože, Tobě náleží všechna chvála, Tobě připadá všechnen majetek, ve Tvých rukou je všechno dobro a Tobě se vše vrací...!“

Pánu lidstva veškerého – slovo označuje Toho, kdo rozděluje a vládne. Není použito s určitým členem, což je výjimka, když se vztahuje na Alláha Vznešeného. „‘álemína“²⁷ je genitiv plurálu od „‘álam“ – tedy svět. Označuje vše, co existuje, kromě Boha Nejvznešenějšího. To je v arabštině podstatné jméno pomnožné, které nemá čisté jednotné číslo. Světy jsou druhy bytostí na nebesích i na zemi, na pevnině i na souši. V tomto smyslu lidé představují svět, džinovové představují svět, andělé představují svět... atd. Bišr ibn Ammára, s řetězcem tradentů, uvádí od Ibn ‘Abbáse: „a to znamená: Chvála Alláhu, kterému náleží vše co je stvořeno na nebesích a na zemi, v nich a mezi nimi, vše co známe i co neznáme!“

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ (٣)

Milosrdnému, Slitovnému

Milosrdnému (ar-Rahmání), Slitovnému (ar-Rahími) jsou dvě jména odvozená od podstatného jména „milost“ (ar-Rahmat). Jméno Rahmán má zesílený význam a je rovněž odvozeninou, i když někteří smýšlejí o opaku. To potvrzují i Tirmizího vyprávění, které on

²⁶ Slovo znamená „kdo jim správně rozumí a koná podle nich.“ Konat podle nich znamená odvolávat se na Jeho jednotu a odvolávat se na Jeho jedinnost a originalitu v osobě a vlastnostech, rubbúbíjat (že On jest Pánem) a ulúhíjat (že On je Bůh Jediný, který se uctívá). Na to je třeba se odvolávat celým svým bytím a celou svou duší. A kdo zemře s upřímným tawhídem (vírou v Boží Jedinečnost) ve všech jeho významech, nečiníce ani nehovořice nic, co by se protivilo tawhídu, vejde do ráje. Co se týče toho, že slovo to znamená zapamatování si oněch jmen, lze říci, že mnoho lidí se naučí ta jména zpaměti, avšak bez jakéhokoliv jejich bližšího pochopení. Navíc ještě mnohokrát konají v přímém rozporu s nimi, což představuje příkrou kontradikci s jejich slovy. O tomto člověku nelze říci, že se „naučil“ tato jména, protože se zde myslí na porozumění těm jménům a na konání podle nich, právě tak, jak si to přeje Bůh a jak nám to zanechal Jeho Posel, mír a požehnání s ním.

²⁷ Dosl. „světů“, ačkoliv I.A. Hrbek překládá jako „lidstva veškerého“. Pro přesnější pochopení viz dále. – pozn. českého překladu

sám oceňuje jako sahlh (správná, věrohodná), od Abdurrahmána ibn Awf, který uvádí, že slyšel Posla Božího, mír a požehnání s ním, říci: Bůh Nejvznešenější říká: „Já jsem Milosrdný (ar-Rahmán). Stvořil jsem rodinné svazky a pojmenoval je podle Svého jména²⁸. Kdo o ně pečuje, i já budu vůči němu dobrým, však kdo je zpřetrhá, toho opustím.“ Potom uvádí, že toto je text potvrzující fakt, že ar-Rahmán je odvozenina a není zde místa pro neshody a rozpravy. Ibn Džerír uvádí s řetězcem vypravěčů od Azremího následující slova: První jméno „Milosrdný“ (ar-Rahmán) se vztahuje na vše stvořené²⁹ a druhé, „Slitovný“ (ar-Rahím) pak speciálně na věřící.

Ve vztahu k tomu někteří říkají, že proto Bůh řekl: **a pak na trůnu se pevně usadil - to je Milosrdný!** (Furqán:59)

Sloveso „pevně se usadit“ je zde použito hned vedle slova Milosrdný, což značí že se Jeho milost vztahuje na všechno stvořené. Vznesený Bůh říká: **On slitovný je vůči věřícím.** (Ahzáb:43), takže toto své jméno vatuje pouze na věřící. Kvůli tomu někteří učenci tvrdí, že jméno ar-Rahmán – Milosrdný je zesíleným významem, jelikož se vztahuje na oba světy.³⁰

Al-Qurtubí říká, že On sebe popsal slovy ar-Rahmán – Milosrdný a ar-Rahím – Slitovný hned po slovu ar-Rabb (Pán), aby tak zdůraznil pozitivnější stránku a dal ulehčení po zastrašení. Milosrdnému, Slitovnému jsou totiž slova obsahující pozitivní aspekt který přichází po slovním spojení „Pán lidstva veškerého (všech světů),“ které lze vykládat jako zastrašování, stejně jako v následujících verších: **Zvěstuj služebníkům Mým, že Já jsem věru odpouštějící i slitovný, avšak že trest Můj bude trest bolestný!** (Hidžr:49-50)

V Muslimově Sahíhu je vyprávění od Abú Hurejry, kde Posel Boží, mír a požehnání s ním, říká: Kdyby věřící jen věděl, jaký je Boží trest, nikdo by nedoufal v Jeho Ráj. Kdyby nevěřící věděl, jaká je Jeho milost, nikdo by v Jeho milost naději neztratil.

Jméno Milosrdný – ar-Rahmán je jménem, které si lidé nesmí nikdy přisvojit. Ani se nesmí dát nikomu jinému než Bohu, vzhledem k tomu, že je vlastní pouze Vznesenému. Proto, když Musejlama al-Kazzáb³¹ to pro sebe zjevně dovolil, když si vzal přízvisko „Milosrdný Jamáma.“ Bůh mu oblékl plášť lži a prohlásil ho největším lhářem. Proto je od té doby k jeho jménu přiřazován i nelichotivý přídomek al-Kazzáb – Lhář. Stal se pro všechny špatným příkladem, jak mezi usedlými obyvateli, tak i mezi olovými beduíny, kteří často říkávají: „Ten je snad ještě větší lhář než Musejlama!“

²⁸ Alláhovo jméno zní ar-Rahmán, rodina se arabsky řekne mimo jiné i „ar-rahim“

²⁹ doslova spíše něco jako „Všemilosrdný“, znamená, že je milostivý vůči obyvatelům tohoto světa i světa budoucího. Slitovný, potažmo Milosrdný v užším slova smyslu se vztahuje na věřící v den soudný. Alláh je totiž na tomto světě milosrdný jak vůči věřícím tak i vůči nevěřícím, při pohledu na základní životní potřeby a podmínky a jejich zajištění. Ve vztahu k tomuto je jeho milost všeobecná. Pokud by tomu tak nebylo, nebylo by žádných podmínek pro povinnost rozumu a uvažování, která se od všech požaduje, aby dokázali rozlišit pravdu od lži, nebo také poznání a ovládnutí všeho ve vesmíru, aby z toho měli užitek obyvatelé Země, jak lidé, tak i džinové, protože je Bůh „**je ten, jenž pro vás stvořil vše, co na zemi je**“ (Baqara: 2). Proto existence podmínek na tomto světě umožňuje „skládání účtu“ na světě onom.

³⁰ Já bych řekl „co se textu prosby týče...“ *Ó Milosrdný tohoto světa i světa onoho, Slitovný;* Slitovný zde pak znamená slitovný vůči věřícím na tomto světě, jelikož oni věří v Alláha a jsou mu pokorní, dodržují jeho příkázání a vystříhávají se toho, co zakázal, aby jim ulehčil cesty takového počínání. Vedle toho On bude vůči nim Slitovný i při Dni Zmrtvýchvstání, kdy je uvede do Ráje, odměňující je za pokoru a víru, kterou prokázali. Podle toho, jejich pokora Vůči Němu na světě tomto je vskutku věcí Jeho milosti, stejně tak i jejich vejítí do Ráje je výsledkem Jeho milosti. To je i smysl slova Boha Vzneseného „Slitovný.“ A Bůh sám ví nejlépe.

³¹ Dosl. Musejlama Lhář, arabský pokrytec a lži prorok, který se prohlásil novým prorokem po smrti Posla Božího, mír a požehnání s ním, a vedl válku proti muslimům. Nakonec byl poražen. – pozn. českého překladu

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (٤)

Vládci Dne soudného

Někteří z recitátorů čtou tento verš jako „málíki jawmi ʿd-dín“ a jiní jako „meliki jawmi ʿd-dín“ a obě tato čtení jsou správná, spadající v sedm potvrzených a uznaných způsobů recitace (tzv. kiráʿat). Vedle toho se někdy uvádí i čtení „vláda“ s kasrou³² na mím³³ a sakinem³⁴ nad lám³⁵. Tento majetek, jmění (ar. al-milk) se pak nevztahuje jen na Soudný den, nýbrž i na tento svět. Bůh je vládcem tohoto i budoucího světa a předtím bylo vzpomenuto, že je pánem všech světů, tj. vezdejšího i onoho. Zde je slovo Málík, Melik (ve významu Vládce, Král, Majitel) přidána ke slovnímu spojení „Den soudu“ obzvláště proto, že toho dne nikdo nebude moci uplatnit své nároky na cokoli, kromě Boha Jediného, stejně jako nikdo nebude moci říci nic, než co mu dovolí On. Alláh Nejvznešenější praví: **V den, kdy duch a andělé stát v řadě budou, nehovoříce - kromě těch, jimž Milosrdný to povolí a kteří jen pravdu pronesou.** (Nabáʿ: 38) Ad-Dahhák vypráví od Ibn Abbáse: „Vládci Dne Soudu znamená, že toho dne nikdo nebude mít moc ani vlastnictví, které měl na tomto světě, aby se odvážil říci: Toto je moje, nebo nad tím mám pravomoc. Protože, tam na dni soudném, nikdo nebude mít moc, vládu ani majetek.“ Den Soudu označuje Den skládání účtů všeho stvořeného bytí, Soudný den, kdy se všechna stvoření budou zodpovídat ze svých činů, za dobro pak budou odměněni dobrem a za zlo zlem, vyjma těch, kterým Bůh odpustí. Můj Jediný Bože, Ty jsi Ten, který odpouští, miluješ odpuštění, tak odpusť i nám!

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (٥)

Tebe uctíváme a Tebe o pomoc žádáme

Spojené zájmeno „ijjáka“ – (jen) Tebe představuje předmět který předchází slovesu (přísudku) ve funkci precizního určení, aby jej jasně vymezila pouze pro daný předmět a celý výraz byl jasný. „(jen) Tebe uctíváme“ pak tudíž znamená „neuctíváme nikoho Jiného než tebe a nespolehnáme se na nikoho jiného než na Tebe,“ což představuje vrcholné vyjádření pokory. Slovo ʿibádat (uctívání) stojí významově velmi blízko slovům označujícím ponížení, podřízenost, úslužnost. Tak jako se například říká „velbloud je poslušný,“ ve smyslu že je podřízený, pokorný. V šaríʿat se tím vyznačuje svrchovaná láska, pokora, odevzdanost a obava. Někteří příslušníci správné tradice (salaf – zbožní předkové) tvrdili, že al-Fátiha je podstatou Koránu a její podstatou jsou právě slova „Tebe uctíváme a Tebe o pomoc žádáme.“ Jejich první část (Tebe uctíváme) představuje vymezení se od všech druhů mnohobozství a modloslužebnictví (ar. „širk“) a druhá část (a Tebe o pomoc žádáme) pak vymezení se před

³² V arabském písmu název znaménka pro krátké „i“ v podobě šikmé čárky pod písmenem – pozn. českého překladu

³³ V arabské abecedě název písmena „m“ – pozn. českého překladu

³⁴ V arabském písmu název znaménka v podobě malého kroužku, nebo obloučku nad písmenem, který ukazuje že za napsanou souhláskou není žádná samohláska. Arabské písmo totiž zapisuje jen souhlásky a dlouhé samohlásky. Přítomnost těch krátkých nebo nepřítomnost žádné samohlásky pak naznačují jen znaménka nad a pod písmeny – pozn. českého překladu

³⁵ V arabské abecedě název písmena „l“ – pozn. českého překladu

každou jinou silou, mocí, vlivem a závislostí na čemkoliv jiném než na Všemohoucím Alláhu. V tomto verši řeč přechází ze třetí na druhou osobu singuláru, což je v souladu s celkovým významem textu. Totiž poté, co služebník poděkuje Bohu, poté co vyjádří svůj vděk Jemu a oslaví Jeho velikost a vznešenost, aby se posléze vymezil před uctíváním kohokoliv a čehokoliv jiného kromě Něj anebo od utíkání se pro pomoc ke komukoliv nebo čemukoliv jinmu než k Němu, tím přistupuje a přibližuje se Mu blíže. Takže se k Němu posléze může obrátit zájmenem druhé osoby „Tebe“ slovy: (jen) Tebe uctíváme a (jen) Tebe o pomoc žádáme. Řekl Ibn Abbás: „Slovy (jen) Tebe odkazujeme na tawhíd (Jedinečnost Boží) – jen Tebe se obáváme, jen k Tobě směřujeme naše naděje a ne ke komukoliv a čemukoliv jinému. Tj. jen u Tebe hledáme pomoc v ohledu pokory před Tebou a všech ostatních věcí. Tebe uctíváme přichází prve, protože ‘ibádat je cíl a hledání pomoci u Boha je prostředkem k jeho dosažení.“

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (٦)

Ved' nás stezkou přímou

Potom, co jsou vyřčena slova díkuvzdání a pochvaly Tomu, u koho se hledá pomoc, následuje žádost v souladu se slovy Vznešeného: „polovina náleží Mému služebníkovi a jemu se dostane, oč žádá.“ Ten, který prosí, je nejprve povinen pochválit Toho, kterého prosí a posléze se na něj může obrátit s prosbou za sebe a všechny bratry věřící, tak jak je i vyjádřeno slovy „Ved' nás stezkou přímou.“ Tím se navozuje obrácení se k Bohu o pomoc skrze jeho vznešené vlastnosti a dobrodiní, s přihlédnutím na fakt, že po vyjádření vděku a pochvaly následují slova velebení vyjádřená Jeho některými atributy jako Pán světů, Milosrdný, Slitovný, Vládce Dne soudu, aby se potom vyjádřilo, že uctíváme a o pomoc žádáme jen Jeho. Tím, že jsou před Pánem světů vyřčeny výše zmíněné atributy jeho velikosti a moci, směřuje se mu prosba za vlastní správné vedení, jakožto i za správné vedení pro své bratry ve víře, což o nic více a o nic méně, představuje autentický islám, čistý od každé inovace a všeho bezvěrectví. To je cesta, která je nejbližší vyjádření toho, co Bůh chce a co miluje, s čím je spokojen a co je v souladu s Jeho nařízeními a s tím, co zjevil Svému Poslu, mír a požehnání s ním. Když se muslim hluboce zamyslí nad koránskými verši, zjistí, že všem veršům směřujícím k Bohu prosbu povinně předchází obrácení se k Bohu poukazováním na některé z jeho vlastností, či dobrodiní, jimiž je možno se Pánu světů přiblížit, nebo obrácením se věřícího s prosebnou modlitbou pro sebe nebo pro ostatní bratry ve víře. Bůh vznešený říká jazykem Zú'n-Núna³⁶, mír s ním: „**Není božstva kromě Tebe, sláva budiž Tobě! Věru jsem patřil k nespravedlivým!**“ (Anbijá':87), protože poté, co byl spolknut rybou, nenašel vhodnější způsob obrácení se k Bohu, než potvrdit Jeho jedinečnost a čistotu, respektive přiznáním

³⁶ dosl. „Ten s rybou.“ Odkazuje nejpravděpodobněji na příběh proroka Júnuse (Jonáše) – pozn. českého překladu

svého hříchu, kterým si způsobil nepravdu a násilí. Toto přiznání si hříchu, spojené s pokáním za učiněný prohřešek má úlohu tzv. tawby, tj. pokání určeného Bohu Nejvznešenějšímu, což je nepochybně jedním ze základních dobrých činů, které On přijímá jako jeden z prostředků obrácen se k Němu. Příklady tohoto druhu jsou v Koránu velice četné, jedním z nich jsou i slova Alláha vznešeného, vložená do úst našich prapředků Adama a Evy, poté co učinili svůj hřích: „**Pane náš, věru jsme sami sobě ukřivdili; jestliže se nad námi neslituješ a neodpustíš nám, budeme věru z těch, jež ztráta postihla.**“ (A’ráf:23). To jsou slova, která přijal Adam od svého Pána, aby se Mu tak obrátil s prosbou o odpuštění. Taková jsou i slova Vznešeného Boha: **Pane náš, vskutku jsme uslyšeli hlas volajícího, zvoucího nás k víře: Věřte v Pána svého! a uvěřili jsme.** (Álu ‘Imrán: 193) Není nejmenších pochyb, že víra v Boha a Jeho Posla, mír a požehnání s ním, je základem všech dobrých činů. Proto, poté co jsme k Bohu směřovali toto dobrodiní, tj. víru v Něj a v Jeho Posla, mír a požehnání s ním, vzpomenujíme své potřeby hledající odpuštění slovy:

Pane náš, odpusť nám hříchy naše a očisti nás od špatností našich a povolej nás k Sobě spolu s čistými! (Álu ‘Imrán: 93). Toto je poselství Vznešeného Alláha nám lidem, abychom věděli, jakým způsobem se k Němu máme obracet.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ (٧)

Stezkou těch, jenž zahrnul jsi milostí Svou, ne těch, na něž jsi rozhněván, ani těch, kdož v bludu jsou

Tímto jsou objasněna slova „stezka přímá.“ „Ti, jenž zahrnul jsi milostí Svou“ jsou vzpomenujíme také v sůře Ženy (an-Nisá’), kde Alláh vznešený říká: **Ti, kdož poslouchají Boha a posla, budou spolu s proroky, bezúhonnými, mučedníky a zbožnými, jimž všem Bůh prokázal milost. A jak překrásní to budou společníci! Takové je dobrodiní od Boha přicházející - a Bůh plně dostačuje jako vševědoucí!** (Nisá’:69-70) Ad-Dahák uvádí, že Ibn Abbás řekl: „**Stezkou těch, jenž zahrnul jsi milostí Svou**, protože Ti byli pokorní a modlili se jen k Tobě, stejně jako to činili Tvoji andělé, proroci a poslové, spravedliví, mučedníci a dobří lidé. To je ve shodě se slovy našeho Pána: **Ti, kdož poslouchají Boha a posla, budou spolu s proroky, bezúhonnými, mučedníky a zbožnými, jimž všem Bůh prokázal milost.** (Nisá’:69).“

Slova **ne těch, na něž jsi rozhněván, ani těch, kdož v bludu jsou** znamenají: a ne na cestu těch, na které zasahuje Tvůj hněv, protože „ti, na něž jsi rozhněván“ jsou zajisté ti, jejichž úmysly jsou špatné, kteří znají pravdu, avšak ji i přesto opouštějí. Stejně tak ne na cestu těch, kteří jsou v bludu, kteří zbloudili a ztratili svoje poznání. Oni bloudí dalekým blouděním, nenalézajíce pravou cestu k pravdě. Zápor zde má funkci zesílení významu, aby se tak ukázalo, že existují dvě ztracené, pokřivené cesty – cesta židů a cesta křesťanů. Cesta věřících předpokládá poznání pravdy a konání podle tohoto poznání. Jelikož židé ztratili praxi, vztahuje se na ně hněv, a na křesťany blud. Protože zajisté ten, kdo má znalost a nepostupuje podle ní, zasluhuje hněv. Ten, kdo znalost nemá, potácí se v bludu. Proto křesťané, kdykoliv si přejí učinit něco, nejsou ve stavu najít pravou cestu, neboť nemají odpovídající přístup, který by zajistil cestu k pravdě a tak bloudí. Jak jedni tak druzí kvůli tom

zasluhují hněv, když se vztahuje především zejména na židy, ve shodě se slovy Vznešeného Boha: **Ti, které Bůh proklel a na něž se rozhněval...** (Má'ida:60) a na křesťany bloudění, ve shodě se slovy: **nenásledujte scestná učení lidí, kteří zbloudili již před vámi a dali zbloudit mnoha jiným - a ti věru zbloudili z cesty rovné!**" (Má'ida:77) Hammad ibn Salama vypráví od Ádí ibn Hátima: Ptal jsem se Posla Božího, mír a požehnání s ním, na slova „ti, na něž jsi rozhněván“ a on řekl: „To jsou židé.“ A já dodal „ani těch, kdož v bludu jsou“ a on řekl: „To jsou křesťané.“

Závěr

Tato vznešená súra se skládá ze sedmi veršů obsahujících vděk Vznešenému Bohu, vyjádření Jeho velikosti a díky Němu, vzpomnutí Jeho překrásných přívlastků a atributů, poukaz na návrat k Němu a na Den Soudu, vedení Jeho služebníků a aby Ho o něj prosili a modlili se k Němu, ohračinění se před Jeho silou a mocí, upřímnou oddanost službě Jemu ('ibáda) v Jeho čisté jednotě a jedinství (tawhíd) a čistotu od jakékoliv podoby modloslužebnictví a mnohobožství (širk), neboli držení se od jakéhokoliv přidružování, přiřazování Bohu společníků a označování kohokoliv za Bohu rovného, Vznešený je On! Po tom všem následuje prosba směřovaná výhradně k Alláhu o vedení správnou cestou, neboli v pravé víře, a také utvrzování na této cestě, aby se úspěšně přešla cesta do Soudného dne, která vede k rajske blaženosti, ke společnosti andělů, poslů, proroků, spravedlivých, mučedníků a vůbec všech dobrých lidí. Vedle toho obsahuje tato súra také impuls ke konání dobrých činů, aby vykonavatelé těchto dobrých skutků byly v Den Soudu ve společnosti těch, kteří činili dobro. Osahuje rovněž i zastrašování a upozornění na následování cest nepravdy, abychom v Soudn den nebyli vzkříšeni mezi těmi, kdo tyto cesty následovali, a na které se Bůh rozhněval, nebo těmi, kteří zbloudili. Poukaz na blahodary, které poskytuje Bůh je zde obzvláště krásně vyjádřeno slovy „**cestou těch, jenž zahrnul jsi milostí Svou, ne těch, na něž jsi rozhněván...**“ Zde se slovy „**ne těch na něž jsi rozhněván**“ představen subjekt hněvu, protože je obecně znám. Bůh Vznešený říká: **A toto je jedno ze znamení Božích; ten, koho Bůh vede, ten po správné cestě kráčí, avšak pro toho, komu Bůh dal zbloudit, nenajdeš ochránce ani průvodce žádného.** (Kahf:17) a také: **Komu Bůh dá zbloudit, ten nenalezne vůdce žádného a On zanechá je v svévoli jejich slepě tápat.** (A'ráf:186) Spousta dalších veršů rovněž potvrzuje že pouze Všemohoucí Alláh může uvést člověka na správnou cestu a dává uvést v blud. Oproti tvrzení kadarije (indeterministů) a těch, kteří je následují, kteří tvrdí, že samotní Boží služebníci sami provádějí svůj výběr, podle kterého postupují, dokazující svou novotu v náboženství některými nejasnými verši z Koránu, zanechávajíce přitom stranou to, co je jasně a jednou provždy stanoveno. A to je pozice tápajících a zbloudilých! Přitom v jednom sahih (věrohodném) hadísu je uvedeno, že Posel Boží, mír a požehnání s ním, řekl: „Když vidíte ty, kteří z Koránu následují nejasné verše, vězte, že jsou to oni, které Alláh jmenoval v Koránu a buďte před nimi na pozoru.“ To jsou ti, které Bůh Všemohoucí popsal slovy: **Ti, v jejichž srdcích je odchýlení, následují to, co je v něm význačné, usilujete tak o rozkol a snažíte se o svévolný výklad toho; však nezná výklad toho nikdo kromě Boha.** (Álu 'Imrán:7). Podle toho, v Koránu není opora pro jakékoliv inovace ve víře, neboť Korán byl zjeven právě proto, aby rozlišil pravdu od lži, aby postavil rozdíl mezi správnou cestou a bludem, v něm neexistují protiřečení ani neshody, protože je zjevením od Alláha Moudrého a

Chvályhodného.³⁷

Pro toho, kdo recituje al-Fátihu, je krásné a oblíbené, když po skončení řekne „ámín,“ což znamená něco jako „Bože, vyslyš.“ Přesné je, že je to krásné a oblíbené (mustahab) pro toho, kdo to činí mimo modlitbu, zatímco tím spíše pro toho, kdo se modlí sám, nebo za imámem anebo jako imám. Opravdu je přitvrzeno při obou posledně zmíněných případech, podle jednoho hadísu, nacházejícího se v obou Sahíhat, od Abú Hurejry, necht' je s ním Bůh spokojen, který vypráví, jak Posel Boží, mír a požehnání s ním, řekl: „Když imám říká ámín, i vy to říkejte, protože tomu, jehož ámín bude vyřčen současně, jak andělé říkají ámín, budou odpuštěny jeho předchozí (malé) hříchy.“ V Muslimově Sahíhu se uvádí, že Posel Boží, mír a požehnání s ním, řekl: Jestliže někdo z vás řekne ámín zároveň s anděly na nebi, a to se jedno s druhým spojí, budou odpuštěny malé hříchy které předtím učinil. Od Anase, Bůh s ním budiž spokojen, se uvádí následující slova: „Mně je dáno ámín v modlitbě i při prosbě, což nikomu přede mnou kromě Músy (Mojžíše) dáno nebylo. Protože, když Músá směřoval Bohu svou prosbu, Hárún (jeho věrný společník) říkal ámín. Proto i vy končete své prosby slovy ámín, aby i vám je Bůh vyslyšel.“ Odtud i někteří učenci, když rozprávěli o tomto tématu, uváděli následující verš: **Pravil Mojžíš: „Pane náš, Tys dal Faraónovi a velmožům jeho lesk a bohatství v životě pozemském, aby, Pane náš, sváděli z cesty Tvé. Pane náš, znič bohatství jejich a zatvrd' srdce jejich a necht' neuvěří, pokud nespatří trest bolestný!“ I odpověděl Bůh: „Vyslyšena je prosba vaše; krácejte oba stezkou přímou a nenásledujte cestu těch, kdož nic nevědí!“** (Júnus: 88-89) Zde je uvedena pouze Músova prosba, avšak z kontextu se rozumí, že Hárún říkal ámín, což je, také, bezmála stupněm prosby, na základě slov: **vyslyšena je prosba vaše.** To pokazuje na fakt, že kdo k prosbě říká ámín, jako by ji sám vyřkl. Na základě stejného argumentu se uvádí, že i ten, který se modlí za imámem a nerecituje al-Fátihu, protože když po jejím skončení řekne ámín, má

³⁷ Já bych k tomu ještě dodal: Není pochyb, že správné vedení i bloudění je od Alláha Vznešeného, a neexistuje nic bez svého důvodu. Takže pokud jsou tvrdohlavost ('inád) a nevíra (kufr) přítomny mezi modloslužebníky a nevěřícími i poté, co k nim přišel jasný důkaz, je normální, aby je Bůh za to potrestal odpovídajícím trestem, což také učinil tím, že je ponechal v bludu. Bůh Vznešený říká: **A když se odvrátili, Bůh odvrátil srdce jejich, neboť Bůh nevede cestou správnou lid hanebníků.** (Saff:5) a také: **Však co se týče toho, kdo lakotil a za soběstačného se vydával a nejkrásnější odměnu za lež pokládal, tomu ulehčíme přístup do nesnází,** (Lejl: 8-10) a to je přiměřený trest. Co se pak věřícího týče, protože ten přijal pravdu, přijímající ji s upřímností a porozuměním, je normální, že bude odměněn odpovídající odměnou. Jím Bůh ulehčil směřování správnou cestou, obdarující je porozuměním, rozmyslem a vírou. Tak jak řekl Vznešený: **Co týče se toho, jenž rozdával a Boha se bál a za pravdivou nejkrásnější odměnu pokládal, tomu usnadníme přístup ke snadnému.** (Lejl:5-7) a to je odpovídající odměna za ně. Jak je známo, i vedení i bloudění je od Boha, Který vše stvořil. On je Ten, Který vede věřící jejich činem přijetí víry a dává zbloudit nevěřící díky jejich tvrdohlavosti a odbojnosti, což představuje, jak jsme již uvedli, odpovídající odměnu anebo trest. To je i to, co chce říci náš komentátor, Ibn Kathír, slovy: „a ne jak to tvrdí kadaríje (indeterministé) a jejich následovníci, že lidé sami provádějí výběr a postupují podle něj“ tj. že oni si vybírají mezi pravou cestou a bludem, protože Ten, který vede, tak i jinak činí v případě bludu. A je to výhradně Alláh Vznešený, zatímco Jeho služebníci pouze připravují důvod k tomu, porozuměním a konáním v souladu s vírou (věřící) anebo tvrdohlavostí a vzpurností (nevěřící). Tyto jsou výhradními předměty volby, která stojí jako předpoklad odměny a trestu, zatímco otázka správného vedení a bludu je čistě jen věcí samotného Boha Nejvyššího. Protože, když by otázka správného vedení a bludu byla v moci stvořených bytostí, ony by se neobraceli k Bohu Stvořiteli slovy „ved' nás stezkou přímou,“ anebo slovy: **Pane náš, nedej odchytil se srdcím našim poté, cos uvedl nás na cestu správnou,** (Álu 'Imrán:8). A Bůh Vznešený nejlépe to ví a je to On, který vede správnou cestou.

stupeň recitace této súry. Tím se pro jednou potvrzuje, že když se někdo modlí za imámem modlitbu, kde se nerecituje nahlas, nerecituje sám nic. A Bůh ví nejlépe.³⁸

³⁸ Toto je především ve shodě se slovy Vznešeného Boha: **A když je přednášen Korán, naslouchejte mu a zmlkněte, snad se vám dostane smilování.** (A'ráf:204). Mlčení a naslouchání se nám zde nařizuje přímo od Všemohoucího Boha, abychom tak získali Jeho milost, jen pouze pečlivým posloucháním a pozorností srdce můžeme porozumět. Teprve když pochopíme poselství, budeme si vědomi jak požadavků, tak i obsahu, takže se nám i Bůh smiluje, odměňující tak naše poznání, naše pochopení. Pakliže imám recituje nahlas a my opakujeme po něm, pak nebude možné porozumět tomu, co slyšíme i tomu co recitujeme. Pakliže to nepostihneme, nebudeme ani jednat podle toho a budeme zkráceni o Boží milost. To také potvrzují slova Posla Božího, mír a požehnání s ním: „Imám je určen, aby se za ním modlilo, takže když vysloví takbír, i vy ho vyslovte a když recituje Korán, vy mlčte...“ To se vztahuje na modlitbu, kde se recituje nahlas. Zatímco při modlitbě, ve které recitujeme v duchu, je povinnost al-Fátihu recitovat i za imámem, v souladu s hadísem: „Není modlitby tomu, kdo nerecitoval al-Fátihu.“ A Bůh ví nejlépe.